

UZASADNIENIE

Decyzją Nr (...) z dnia 24 lipca 2013 r. pozwany Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeksu postępowania administracyjnego (j.t. Dz.U. z 2013r. poz. 267) w zw. z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, umorzył postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w części dotyczącej podejrzenia stosowania przez (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na stosowaniu we wzorcu umowy o nazwie: umowa udzielania pożyczek gotówkowych postanowienia, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁽⁽⁴⁵⁾⁾ Kodeksu postępowania cywilnego, o treści:

„Pożyczkobiorca przyjmuje do wiadomości i wyraża zgodę na prowadzenie w przedmiocie niniejszej umowy czynności upominawczych i windykacyjnych, których kosztami zostanie obciążony. W dniu zawarcia umowy koszty te wynoszą maksymalnie (...) zł, na którą to kwotę składają się: opłaty za wysłanie upomnień SMS ((...) zł), wysłanie upomnień drogą elektroniczną ((...) zł), wysłanie wezwania listem poleconym, dokonywane w 30 dniu od ostatniego dnia okresu pożyczki ((...) zł)” (§ 4 ust. 1);

II. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ww. ustawy, działania (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. polegające na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, poprzez:

- nieinformowanie w umowach udzielania pożyczek gotówkowych o sposobie i skutkach odstąpienia konsumenta od umowy oraz kwocie odsetek należnych w stosunku dziennym,

- nierzetelne i niepełne informowanie w umowach udzielania pożyczek gotówkowych o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionej pożyczki oraz odsetek zgodnie z rozdziałem 5 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 ze zm),

co jest sprzeczne z art. 30 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2011 r. nr 126, poz. 715 ze zm.)

i nakazał zaniechanie jej stosowania;

III. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy, działania (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. polegające na obciążaniu konsumentów kosztami ubezpieczenia spłaty pożyczki w przypadku odstąpienia od umowy udzielania pożyczek gotówkowych, bez podania przyczyny, w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy, co jest sprzeczne z art. 54 ust. 1 i 4 ww. ustawy o kredycie konsumenckim

i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 1 października 2012 r.;

IV. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ww. ustawy, działania (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. polegające na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez nieinformowanie o dodatkowych kosztach ponoszonych przez konsumentów, wynikających z korzystania ze środków porozumiewania się na odległość, co jest sprzeczne z art. 16 b ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 2 marca 2000r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (j.t. Dz.U. z 2012 r. poz. 1225)

i nakazał zaniechanie jej stosowania;

V. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ww. ustawy, działania (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. polegające na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, poprzez zamieszczanie we wzorach oświadczeń o odstąpieniu od umowy, stanowiących załącznik do umów pożyczek zawieranych z konsumentami:

- nierzetelnych i niepełnych informacji wskazujących, że w przypadku odstąpienia konsumenta od umowy w terminie 14 dni od dnia jej zawarcia, konsument jest zobowiązany do niezwłocznego zwrotu kwoty pożyczki powiększonej o odsetki bez sprecyzowania, że konsument może wykonać ten obowiązek nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy bądź

- nierzetelnych informacji wskazujących, że w przypadku odstąpienia konsumenta od umowy w terminie 14 dni od dnia jej zawarcia, konsument jest zobowiązany do niezwłocznego zwrotu, tj. w ciągu 3 dni od daty złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy, kwoty pożyczki powiększonej o odsetki, podczas gdy konsument może wykonać ten obowiązek niezwłocznie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy,

co jest sprzeczne z art. 54 ust. 2 ww. ustawy o kredycie konsumenckim

i nakazał zaniechanie jej stosowania;

VI. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, nałożył na (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.:

1. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt II sentencji niniejszej decyzji, karę pieniężną w wysokości (...)zł (słownie: (...) zł), płatną do budżetu państwa

2. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt III sentencji niniejszej decyzji, karę pieniężną w wysokości (...) zł (słownie: (...) zł), płatną do budżetu państwa

3. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt IV sentencji niniejszej decyzji, karę pieniężną w wysokości (...) zł (słownie: (...) zł), płatną do budżetu państwa

4. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt V sentencji niniejszej decyzji, karę pieniężną w wysokości (...) zł (słownie: (...) zł), płatną do budżetu państwa.

Od powyższej Decyzji odwołanie złożył powód - (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. wnosząc o:

I. **stwierdzenie nieważności Decyzji** na podstawie art. 156 § 1 pkt 2) Ustawy z 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (dalej „k.p.a.”), w związku z naruszeniem art. 48 ust. 4 Ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U., Nr 50, poz. 331 z późn. zm. - dalej u.o.k.ik.) a w przypadku nieuznania przez Sąd bądź Prezesa UOKiK (w trybie art. 81 ust. 3 u.o.k.ik.) zarzutu nieważności decyzji, wniósł o:

II. **uchylenie Decyzji w całości**, na podstawie art. 82 ust. 1 u.o.k.ik. w związku z art. 127 i następnymi k.p.a., z uwagi na jej wydanie (i) z pominięciem przedstawionego przez Przedsiębiorcę materiału dowodowego oraz prezentowanego przez niego stanowiska; (ii) swobodnej, subiektywnej i niepopartej stanowiskiem doktryny czy orzecznictwa (nad)interpretacji przez Prezesa UOKiK przepisów prawa Ustawy z 12 maja 2012 r., o kredycie konsumenckim; (iii) nieuwzględnienie braku wytycznych co do sposobu realizacji nowych przepisów Ustawy ok.k., których stosowanie jest utrudnione z uwagi na brak praktyki i ugruntowanych poglądów w tym zakresie; (iv) nieuwzględnienie interesów i charakteru działalności Przedsiębiorcy; (v) bezzasadną i niezgodną z prawem przewlekłość postępowania; (vi)

niewuzględnienie kontrolnej i upominawczej, nie tylko „karzącej” roli UOKiK, zwłaszcza z uwagi na fakt, iż niemal wszystkie zarzuty dotyczą działań, które już nie są stosowane przez Przedsiębiorcę.

Przedsiębiorca oświadczył ponadto, iż:

- przeczy wszelkim twierdzeniom Prezesa UOKiK oraz nie zgadza się z postawionymi przez Preza w Decyzji zarzutami oraz wnioskami, które w jego ocenie są na tyle nieprawdziwe i bezpodstawne, że wręcz godzą w jego uzasadnione interesy, stanowią zagrożenie dla zasad wolnego rynku, nadinterpretują przepisy prawa jedynie na potrzeby niniejszego postępowania, a nawet, paradoksalnie, godzą w interesy konsumentów, uznając ich za osoby o poniżej przeciętnym ilorazie inteligencji, niezdolne do samodzielnego podejmowania decyzji w zakresie codziennego funkcjonowania, a także w pewien sposób ograniczając im możliwość podejmowania takich wyborów i decyzji. Przedsiębiorca nie zgadza się z takim traktowaniem jego oraz jego klientów;
- podtrzymuje wszystkie swoje dotychczasowe twierdzenia, wyjaśnienia i tezy, które w najmniejszym stopniu nie zostały wzięte pod uwagę ani nie znalazły jak dotąd odzwierciedlenia w działaniach i twierdzeniach Prezesa UOKiK oraz w zaskarżanej Decyzji.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W toku postępowania powód cofnął odwołanie w zakresie pkt I zaskarżonej decyzji, podtrzymując w pozostałym zakresie swoje dotychczasowe stanowisko. Podniósł ponadto, iż Prezes UOKiK dokonał nadinterpretacji przepisów ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie zarzucenia powodowi nieokreślenia sposobu i skutków odstąpienia od umowy.

Pozwany podtrzymywał w toku postępowania sądowego swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie i wyraził zgodę na cofnięcie odwołania w zakresie pkt I decyzji.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Spółka (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. jest przedsiębiorcą, który wpisany jest do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS (...). Według informacji zamieszczonej w KRS Spółka została zarejestrowana w dniu 12 października 2010 r. /odpis z KRS Spółki: k. 112 – 114 akt adm., k. 25 i nast. akt sądowych/.

W dniu 14 grudnia 2011 r. Prezes UOKiK wszczął postępowanie wyjaśniające w celu wstępnego ustalenia, czy działania (...) Sp. z o.o. związane z udzielaniem pożyczek gotówkowych konsumentom uzasadniają wszczęcie postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. / k.1 akt adm./.

Postanowieniem z dnia 16 października 2012 r. następnie zmienionym postanowieniem z dnia 14 maja 2013 r. Prezes UOKiK wszczął z urzędu postępowanie w sprawie opisanych w postanowieniach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. / k. 285-286, k.415-416 akt adm./.

Przedmiotem działalności Spółki jest m.in. udzielanie pożyczek konsumentom, których Spółka udzielała na okres od 1 do 30 dni, w wysokości od (...) do (...) zł. W okresie od dnia 1 stycznia do dnia 19 października 2012 r. Spółka zawarła z konsumentami (...) umów pożyczek. / pismo Spółki z dnia 30 października 2012 r. - k. 289- 290 akt adm., pismo Spółki z dnia 25 stycznia 2013 r. - k. 306- 307 akt adm./.

(...) Sp. z o.o. zawierała umowy z konsumentami za pomocą środków porozumiewania się na odległość, w oparciu o postanowienia stosowanych przez siebie wzorców umów. W okresie od września 2011 r. do dnia 1 października 2012 r. wykorzystywany był w obrocie konsumenckim wzorzec umowy o nazwie: „umowa udzielania pożyczek gotówkowych”, którego część integralną stanowił m.in. „Regulamin udzielania pożyczek” i wzór „oświadczenia o odstąpieniu od umowy” / wzorzec umowy udzielania pożyczek gotówkowych oraz Regulamin udzielania pożyczek k. 15 - 22 akt adm.

wzór oświadczenia w/s odstąpienia od umowy - k. 23 akt adm./. Z kolei w okresie od dnia 2 października 2012 r. stosowała nowy wzorzec o nazwie: umowa (...), którego integralną część stanowił m.in. „Regulamin udzielania pożyczek i wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy” / pisma Spółki z dnia: 25 stycznia 2013 r. - k. 306 - 307 akt adm. i 28 lutego 2013 r. - k. 309 - 311 akt adm., wzorce obowiązujące od dnia 2 października 2012r. - umowa (...), Regulamin udzielania pożyczek - k. 298 – 303 akt adm., oświadczenie w/s odstąpienia od umowy - k. 304 akt adm./

Konsument chcąc ubiegać się o udzielenie mu pożyczki przez Spółkę (...) Sp. z o.o. zobowiązany był uprzednio dokonać rejestracji na stronie internetowej (...) i założyć indywidualne kont internetowe. Dokonując rejestracji, konsument w trakcie tej czynności ustalał hasło, które miało służyć do jego późniejszej identyfikacji przy zawieraniu kolejnych umów pożyczek. Po dokonaniu w sposób prawidłowy rejestracji, Spółka informowała o tym konsumenta przesyłając mu wiadomość SMS, informując jednocześnie o konieczności wniesienia opłaty rejestracyjnej w wysokości 1 zł, celem uwiarygodnienia numeru konta bankowego i danych podanych przez konsumenta przy rejestracji. /k. 9 akt adm./

Poprzez założone konto internetowe konsument mógł złożyć m.in. wniosek o udzielenie pożyczki i mieć wgląd w treść umowy. Konsument w procesie rejestracji potwierdzał, iż zapoznał się z wzorcami umownymi określającymi warunki udzielanych przez Spółkę pożyczek oraz że akceptował ich postanowienia, zaznaczając równocześnie odpowiednie pola na formularzu rejestracyjnym. Zakończenie procesu rejestracji wyznaczało wniesienie opłaty rejestracyjnej w wysokości (...) z rachunku bankowego konsumenta na rachunek Spółki. Po wniesieniu wskazanej opłaty konsument mógł złożyć wniosek o udzielenie pożyczki. /k. 10 akt adm./

Złożenie przez konsumenta wniosku o pożyczkę mogło odbywać się na dwa sposoby: za pośrednictwem konta założonego na stronie (...), bądź poprzez wysłanie SMS na numer podany w trakcie rejestracji. /k. 8 i nast., k. 15 akt adm./

Złożenie wniosku przez konto internetowe polegało na wybraniu z dostępnego kalkulatora wnioskowanej kwoty i terminu pożyczki, a następnie akceptacji dokonanej przez konsumenta wyboru, poprzez zaznaczenie polecenia: „weź pożyczkę”. /k. 11 akt adm./

Z kolei wniosek składany poprzez wiadomość SMS musiał posiadać odpowiednią, ustaloną przez Spółkę treść i format, tj. („VIA [kwota] [wnioskowany okres] [hasło]”). Po złożeniu wniosku o pożyczkę w wymaganym formacie, Spółka przesyłała następnie do konsumenta, na wskazany przez niego numer telefonu komórkowego, wiadomość SMS z jednorazowym hasłem, którym powinien potwierdzić złożony wcześniej wniosek. /k. 10 akt adm./

Przed potwierdzeniem wniosku o pożyczkę Spółka informowała takiego konsumenta o dniu spłaty pożyczki, całkowitej kwocie pożyczki i całkowitym koszcie pożyczki, całkowitej kwocie do spłaty z uwzględnieniem wszelkich opłat towarzyszących, (...) i koszcie ewentualnych prolongat. Następnie po weryfikacji przez Spółkę zdolności kredytowej potencjalnego pożyczkobiorcy, który złożył wniosek, Spółka decydowała o przyznaniu, bądź nieprzyznaniu pożyczki wnioskodawcy. /k. 11 akt adm./

O podjętej decyzji Spółka informowała następnie konsumenta w przesyłanej wiadomości SMS. W przypadku zaś decyzji odmownej, Spółka podawała podstawę odmowy udzielenia, którą mógł być np. wpis do jednej z baz danych. /k. 12 akt adm./

W przypadku podjęcia przez Spółkę pozytywnej decyzji pożyczkowej, przekazywała ona konsumentowi za pośrednictwem drogi elektronicznej, na podany przez konsumenta adres e-mail, formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego wraz z projektem umowy udzielania pożyczek gotówkowych, wraz z załącznikami do umowy. Przyznając pożyczkę Spółka informowała konsumenta o kosztach pożyczki, terminie spłaty pożyczki i (...). /k. 12 akt adm./

W sytuacji, gdy z kolei konsument złożył wniosek o pożyczkę poprzez wiadomość SMS, musiał on również wysłać Spółce zwrotną wiadomość SMS z ostateczną akceptacją pożyczki, bądź dokonać akceptacji poprzez swoje konto internetowe na stronie internetowej (...). /k. 12 akt adm./

Jeżeli konsument złożył wniosek o pożyczkę poprzez konto internetowe, Spółka przekazywała bezpośrednio kwotę przyznanej pożyczki do wypłaty. /k. 12 akt adm./

W obydwu przypadkach Spółka przesyłała następnie do pożyczkobiorcy e-mail o przelewie kwoty pożyczki na wskazany przez niego rachunek bankowy, do którego załącza umowę i jej załączniki. Dokumenty te były następnie przysyłane do pożyczkobiorcy pocztą na podany adres korespondencyjny. O fakcie wypłaty pożyczki Spółka informowała pożyczkobiorcę e-mailem, załączając rachunek określający całkowitą kwotę wypłaconej pożyczki oraz całkowite koszty pożyczki. Wypłata pożyczki stanowiła ostateczne potwierdzenie zawarcia umowy pożyczki na odległość, która następnie zostawała potwierdzona pismem. /k. 12 akt adm./

Jeżeli po otrzymaniu pierwszej pożyczki konsument nie odesłał podpisanego egzemplarza umowy, dalsze pożyczki mogły być udzielane w kwocie do (...) zł. Decyzja o przyznaniu pierwszej pożyczki w wysokości do (...) zł była podejmowana przez Spółkę w terminie nie dłuższym niż na drugi dzień roboczy od dokonania prawidłowej rejestracji na stronie internetowej i zaakceptowania treści umowy, Regulaminu oraz udzielenia innych koniecznych zgód i oświadczeń, zgodnie z instrukcjami zamieszczonymi na stronie internetowej Spółki. Każda kolejna pożyczka mogła być udzielona na podstawie wniosku o pożyczkę, w terminie nie dłuższym niż na drugi dzień roboczy od dnia wygenerowania wniosku o pożyczkę, o ile pożyczkobiorca dostarczył Spółce podpisaną umowę pożyczki. Kolejne pożyczki udzielane były za pośrednictwem SMS-a lub konta internetowego. /k. 21 akt adm./

W przypadku podjęcia pozytywnej decyzji o udzieleniu kolejnej pożyczki, Spółka informowała konsumenta o warunkach umowy w wiadomości przesłanej drogą elektroniczną, załączając formularz informacyjny dotyczący pożyczki wraz z projektem umowy. Wiadomość ta zawierała informację o konieczności akceptacji warunków pożyczki poprzez SMS-a o treści: „(...)” na numer (...) lub przez profil (konto) na (...). /Opis procesu udzielania pożyczek gotówkowych-załącznik 2 do pisma Spółki z dnia 5 stycznia 2012 r. k. 8- 13 akt adm., pismo Spółki z dnia 10 kwietnia 2012 r. k. 107-111 akt adm., wzorzec umowy udzielania pożyczek gotówkowych oraz Regulamin udzielania pożyczek- k. 15- 22 akt adm./

Poprzez konto internetowe, podczas generowania wniosku o pożyczkę oraz w każdym czasie na żądanie, konsument mógł otrzymywać wszelkie informacje dotyczące wysokości kwoty do spłaty, okresu pożyczki, możliwości odstąpienia od umowy, wcześniejszej spłaty pożyczki lub przedłużenia okresu jej spłaty. W przypadku wystąpienia wątpliwości lub pytań konsument mógł także otrzymać wyjaśnienia telefoniczne. Spółka informowała, że oprócz możliwości zapoznania się z warunkami umowy pożyczki i załącznikami na stronie internetowej, konsument mógł na żądanie otrzymać projekt umowy pożyczki i pozostałych dokumentów drogą elektroniczną, na podany adres e-mail. W czasie obowiązywania umowy konsument miał stały dostęp do danych gromadzonych na serwerze Spółki i umowy pożyczki. /Opis procesu udzielania pożyczek gotówkowych-załącznik 2 do pisma Spółki z dnia 5 stycznia 2012 r. k. 8-13 akt adm./

We wzorcu umowy udzielania pożyczek gotówkowych, który był wykorzystywany przez Spółkę w obrocie konsumenckim od września 2011 r., zamieszczano postanowienie o treści: „Pożyczkobiorca przyjmuje do wiadomości i wyraża zgodę na prowadzenie w przedmiocie niniejszej umowy czynności upominawczych i windykacyjnych, których kosztami zostanie obciążony. W dniu zawarcia umowy koszty te wynoszą maksymalnie (...) zł, na którą to kwotę składają się: opłaty za wysłanie upomnień SMS ((...) zł), wysłanie upomnień drogą elektroniczną (3 x (...) zł), wysłanie wezwania listem poleconym, dokonywane w 30 dniu od ostatniego dnia okresu pożyczki ((...) zł).” /wzorzec umowy udzielania pożyczek gotówkowych- k. 15- 18, umowy zawarte z konsumentami k. 315, k. 321, k. 324, k. 330, k. 333, k. 339, k. 342, k.348, k. 351, k.357, k.360, . 366, k. 369, k. 375, k. 378, k. 384, k. 387, k. 393, k. 396, akt adm./

Zawierane przez Spółkę umowy z konsumentami wskazywały, iż po złożeniu oświadczenia o odstąpieniu i zwróceniu przez pożyczkobiorcę kwoty do wypłaty wraz z naliczonymi proporcjonalnie kwotą ubezpieczenia i odsetkami, należnymi za okres od wypłaty pożyczki do dnia jej spłaty na konto Spółki, Spółka dokona całkowitego rozliczenia pożyczki w terminie 30 dni. /§ 5 ust. 4 umowy, k. 17 akt adm./

Na konsumentów nałożony został, wbrew art. 54 ust. 1 i 4 ustawy o kredycie konsumenckim, obowiązek zwrotu naliczonej proporcjonalnie kwoty ubezpieczenia spłaty pożyczki, w sytuacji odstąpienia konsumenta od umowy bez podania przyczyny, w terminie 14 dni od dnia jej zawarcia. Wspomniany obowiązek wynikał z § 5 ust. 4 umów zawartych przez Spółkę z konsumentami. /k. 115-118, k.126-129, k. 140-143, k.151-154, k.162-165 akt adm./

Od września 2011 r. do dnia 1 października 2012 r. Spółka stosowała wzorce umów, które zawierały zapis odnośnie rozliczenia pożyczki po złożeniu przez konsumenta oświadczenia w przedmiocie odstąpienia od umowy i po zwrocie pożyczki, tj. kwoty do wypłaty, z naliczonymi proporcjonalnie kwotą ubezpieczenia i odsetkami należnymi za okres od wypłaty pożyczki do dnia jej spłaty / umowy zawarte przez Spółkę k. 115- 118, 126- 129, 140- 143, 151- 154, 162- 165 akt adm., pismo Spółki z dnia 28 lutego 2013 r. k. 309- 311 akt adm./

Od dnia 2 października 2012 r. Spółka stosowała nowy wzorec umowy pożyczki, który nie zawierał postanowienia zobowiązującego konsumenta do zwrotu kwoty pożyczki wraz z naliczoną proporcjonalnie kwotą ubezpieczenia, w razie odstąpienia od umowy bez podania przyczyny, w terminie 14 dni od jej zawarcia. Obowiązek konsumenta został ograniczony do zwrotu kwoty pożyczki i odsetek należnych za okres od wypłaty pożyczki do dnia jej spłaty. Zawarcie umowy ze Spółką w oparciu o nowy wzorec nie było związane z obowiązkiem konsumenta przystąpienia do umowy grupowego ubezpieczenia na życie i zapłatą kwoty ubezpieczenia/pismo Spółki z dnia 28 lutego 2013 r. k. 309-311 , umowy załączone do w. wym. pisma k.312-313, k.321-322, k.330-331, k.339-340, k.348-349, k.357-358, k.366-367, k.375-376, k.384-385, k.393-394 akt adm. / .

Stosowana przez Spółkę procedura udzielania pożyczek obciążała konsumenta dodatkowymi kosztami, tj. opłatami za wysyłane przez niego wiadomości SMS Premium (o podwyższonej opłacie). Zgodnie z procedurą, konsument mógł np. złożyć wniosek o pożyczkę wysyłając wiadomość SMS Premium ze swojego telefonu komórkowego. Konsument mógł też potwierdzić złożony w ten sposób wniosek o pożyczkę przesyłając do Spółki wiadomość zwrotną SMS. Stosownie do postanowień Regulaminu udzielania pożyczek, po zawarciu umowy w formie pisemnej i zaakceptowaniu przez pożyczkobiorcę Regulaminu i innych warunków udzielania pożyczek, dalszy proces udzielania pożyczek mógł się odbywać przy użyciu krótkich wiadomości tekstowych między abonentami telefonii GSM (SMS). Podobne postanowienia zamieszczone zostały we wzorcu umowy udzielania pożyczek gotówkowych, gdzie przewidziano, iż dalsze kontakty związane z procesem uzyskiwania, bądź udzielania kolejnych pożyczek będą odbywały się m.in. za pomocą wiadomości tekstowych wysyłanych na telefon komórkowy (SMS), zgodnie z procedurą określoną w Regulaminie. /Opis procesu udzielania pożyczek gotówkowych stanowiący załącznik 2 do pisma Spółki z dnia 5 stycznia 2012 r. k. 8- 13 akt adm., Regulamin udzielania pożyczek k. 19- 22 akt adm., wzorec umowy udzielania pożyczek k. 15-18 akt adm./

Spółka zawierała umowy na usługę „Premium” polegającą na wysyłce SMS w pełnej wersji. Opłata za wysłanie wiadomości SMS Premium pod numer (...) w ramach procedury uzyskania/udzielania pierwszej i kolejnych pożyczek wynosiła 1 zł + VAT (1,23 zł). Pożyczkobiorcy uzyskiwali pod tym numerem informacje dotyczące wszelkich kwestii związanych z pożyczkami, w tym opłat za wysłanie wiadomości SMS, pod numerem telefonu (...), ze strony internetowej www.(...).pl- zakładki: jak pożyczyc, jak zwrócic, a także pod adresem e-mail: (...) oraz poprzez (...) / pismo Spółki z dnia 3 lipca 2012 r.- k. 262- 264 akt adm./

Spółka stosowała dwa typy wzorów oświadczeń o odstąpieniu od umowy, stanowiących załącznik do umów pożyczek, które zawierała z konsumentami. W pierwszym z wzorów wskazywano, że w przypadku odstąpienia od umowy konsument był zobowiązany do niezwłocznego zwrotu kwoty pożyczki powiększonej o odsetki. W drugim wzorze wskazywano, że obowiązek ten konsument powinien wykonać niezwłocznie, w ciągu 3 dni od daty złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy. /wzory oświadczeń w/s odstąpienia od umowy pożyczki załączone do pisma Spółki z dnia 16 kwietnia 2012 r. k. 191, 213, 225, 237, 259, wzór oświadczenia w/s odstąpienia od umowy pożyczki załączony do pisma Spółki z dnia 25 stycznia 2013 r. k. 304 akt, wzory oświadczeń w/s odstąpienia od umowy pożyczki załączone do pisma Spółki z dnia 28 lutego 2013 r. k. 314, 317, 323, 326, 332, 341, 344,350, 353,359,368, 371, 377, 386,395 akt adm./

(...) sp. z o.o. w 2012 r. wyniósł (...) zł. / k.408-412 akt adm./

W dniu 24 lipca 2013 r. Prezes UKOIK po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wydał Decyzję nr. (...) odnoszącą się do praktyk będących przedmiotem postępowania administracyjnego. / k. 419-431 akt adm./

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności powołanych odpisów dokumentów, których autentyczności ani treści strony nie kwestionowały, zaś Sąd także nie miał wątpliwości co do ich wartości dowodowej, stąd były one przydatne dla ustalenia stanu faktycznego.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Zaskarżona Decyzja dotyczy niedozwolonych praktyk stosowanych przez przedsiębiorcę (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., które zdaniem Prezesa UOKiK, naruszały zbiorowe interesy konsumentów w myśl art. 24 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.).

Zgodnie z art. 24 ust. 1 i 2 powołanej ustawy zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W doktrynie prawa utrwalil się pogląd, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalną ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy (wyrok SN z dnia 10 kwietnia 2008 r. III SK 27/07 OSNP 2009/13-14/188) Przy tym interes konsumentów należy rozumieć jako interes prawny uznany przez ustawodawcę jako zasługujący na ochronę, jak np. czysto ekonomiczny interes konsumentów mający wymiar majątkowy, bądź prawo konsumentów do uczestniczenia w przejrzystych i niezakłóconych przez przedsiębiorcę warunkach rynkowych, w których konsumenci mają możliwość dokonywania transakcji przy całkowitym zrozumieniu rzeczywistego sensu ekonomicznego i prawnego na etapie przedkontraktowym i w czasie wykonywania umowy.

Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy, w tym między innymi nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji. Oceny, czy w danym przypadku mamy do czynienia z praktyką określoną w art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów możemy zatem dokonać na podstawie ustalenia łącznego spełnienia następujących przesłanek: bezprawności działania przedsiębiorcy i godzenia tymi działaniami w zbiorowy interes konsumentów.

Nie budzi wątpliwości w niniejszej sprawie, że powód jest przedsiębiorcą i że podejmuje działania w obrocie z konsumentami. Rozstrzygnięcia wymaga więc kwestia, czy działania i zaniechania opisane w stanie faktycznym sprawy są bezprawne i czy naruszają zbiorowe interesy konsumentów.

O bezprawności w rozumieniu powołanego przepisu możemy mówić, gdy zachowanie przedsiębiorcy - czyli jego działanie, jak również zaniechanie - jest sprzeczne z powszechnie obowiązującym porządkiem prawnym, a więc zarówno z normami prawnymi, jak również z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami. Bezprawność jest przy tym obiektywnym czynnikiem, a więc jest niezależna od winy i jej stopnia, jak również bez znaczenia jest świadomość istnienia naruszeń. Bezprawność jest także niezależna od wystąpienia szkody. Rozumiana jest wobec tego w sposób obiektywny. Bezprawne działania przedsiębiorcy (bezprawne praktyki) muszą być również wymierzone w zbiorowe interesy konsumentów, czyli muszą odnosić się do obecnych, przyszłych i potencjalnych konsumentów, a zatem naruszać prawa bliżej nieokreślonej liczby konsumentów. Interes, który jest chroniony tym przepisem, to interes prawny, rozumiany jako określone potrzeby konsumenta, które zostały uznane przez ustawodawcę za godne ochrony (tak SN w uzasadnieniu uchwała z 13 lipca 2006 r. III SZP 3/06).

Ocena czy w danej sytuacji mamy do czynienia z bezprawnym naruszeniem interesu konsumentów, jest dokonywana na podstawie analizy między innymi regulacji określonych aktów prawnych, które swym działaniem naruszył przedsiębiorca.

W przypadku praktyk opisanych w pkt. II, III i V Decyzji ich bezprawność wynika z naruszenia powszechnie obowiązujących norm prawnych wyrażonych odpowiednio w art. 30 ust. 1 pkt 15, art. 54 ust. 1 i 4 oraz art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 126, poz.715 ze zm.). Wykazanie, że przedsiębiorca działał niezgodnie z porządkiem prawnym, przy jednoczesnym ustaleniu, że doszło do naruszenia zbiorowego interesu konsumenta, przesądzać będzie zatem o uznaniu praktyki przedsiębiorcy za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy okik.

Jeśli chodzi o praktykę określoną w pkt II, Decyzji Spółka (...) Sp. z o.o. naruszyła przepis art. 30 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, zastosowanej odpowiednio do umowy pożyczki zgodnie z art. 3 ust. pkt 1 teże ustawy, w myśl którego za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki. Przepis art. 30 ust. 1 pkt. 15 powołanej ustawy stanowi m. in. że umowa o kredyt konsumencki powinna m.in. określać termin, sposób i skutki odstąpienia konsumenta od umowy, obowiązek zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu oraz odsetek zgodnie z rozdziałem 5, a także kwotę odsetek należnych w stosunku dziennym. W umowach stosowanych przez Spółkę widnieje postanowienie, że pożyczkodawca ma prawo odstąpić od umowy w terminie 14 dni od daty jej zawarcia oraz, że po złożeniu oświadczenia o odstąpieniu od umowy i zwróceniu przez pożyczkodawcę kwoty do wypłaty z naliczonymi proporcjonalnie odsetkami należnymi za okres od wypłaty pożyczki do dnia jej spłaty spółka dokona całkowitego rozliczenia pożyczki w terminie 3 dni.

Słusznie Prezes UOKiK uznał, że konsument zawierając umowę nie uzyskał informacji, w jaki sposób może odstąpić od umowy, np. poprzez wysłanie na wskazany przez kredytodawcę adres oświadczenia o odstąpieniu od umowy przed upływem 14-dniowego terminu wymaganego dla skutecznego odstąpienia od umowy. Z kolei niewskazanie w umowie wysokości odsetek w stosunku dziennym, które konsument miał obowiązek zapłacić Spółce w przypadku odstąpienia od umowy pozbawia konsumenta możliwości ustalenia kwoty odsetek, którą będzie musiał zapłacić.

Ponadto w art. 54 ustawy o kredycie konsumenckim zostało sprecyzowane, jakie koszty ponosi konsument w związku z odstąpieniem od umowy, w jakim terminie powinien zwrócić kredytodawcy kwotę kredytu wraz z odsetkami i czy kredytodawcy przysługują od kredytobiorcy opłaty w związku z odstąpieniem od umowy oraz zawarto w nim określenie dnia spłaty kredytu. Umowy zawarte przez spółkę ograniczają się jedynie do wyżej przytoczonego sformułowania, że Spółka dokona rozliczenia pożyczki w terminie 30 dni od zwrotu przez konsumenta kwoty pożyczki wraz z naliczonymi proporcjonalnie odsetkami i kwotą ubezpieczenia oraz opłatę przygotowawczą - co miało miejsce w umowach do dnia 1 października 2012 r. W umowach nie zamieszczono innych postanowień, które określałyby warunki zwrotu przez konsumenta kwoty pożyczki i odsetek w sposób zgodny z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim, jak również informacji o nieponoszeniu przez konsumenta kosztów związanych z odstąpieniem od umowy, z wyjątkiem odsetek za okres od dnia wypłaty pożyczki do dnia jej spłaty.

Wobec tego, informacje te w świetle art. 30 ust. 1 pkt 15 i art. 54 nie są rzetelne i pełne, przez co należało uznać, że powodowa Spółka swoim zachowaniem dopuściła się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegające na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Praktyka ta była stosowana w dacie wydania Decyzji, gdyż Spółka zmieniła wzorzec jedynie w zakresie wykreślenia części odnoszącej się do zwrotu „ naliczonej proporcjonalnie kwoty ubezpieczenia”.

W tym miejscu należy wskazać, że powoływany przez powoda - na okoliczność konieczności zawarcia w umowie kredytowej informacji o sposobie i skutkach odstąpienia od umowy - wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 15 lutego 2013 r. wydany w sprawie o sygn. akt VI ACA 1113/12 nie ma przełożenia na niniejszy spór, gdyż zapadł na tle odmiennego stanu faktycznego i prawnego, albowiem odnosi się do ustawy o kredycie konsumenckim z 2001 r., zawierającej inne

unormowania co do wymaganych elementów, które powinna zawierać umowa o kredyt konsumencki wg ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 12 maja 2011 r. Niezależnie od tego, Sąd podziela stanowisko wyrażone w powołanym wyroku, iż „zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest między innymi naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji. Chodzi zatem jedynie o to, by konsument przy zawarciu umowy o kredyt konsumencki nie był tych informacji pozbawiony”. Nie ulega wątpliwości, że konsument przez Spółkę został pozbawiony takiej rzetelnej i pełnej informacji w zakresie wskazanym przez Prezesa UOKiK.

Praktyka określona w pkt. III zaskarżonej Decyzji polegająca na obciążaniu konsumentów kosztami ubezpieczenia spłaty pożyczki naruszała art. 54 ust. 1 i 4 ustawy o kredycie konsumenckim, który stanowi, że konsument nie ponosi kosztów związanych z odstąpieniem od umowy o kredyt konsumencki, z wyjątkiem odsetek za okres od dnia wypłaty kredytu do dnia spłaty kredytu, zaś w przypadku odstąpienia od umowy kredytodawcy nie przysługują żadne inne opłaty, z wyjątkiem bezzwrotnych kosztów poniesionych przez niego na rzecz organów administracji publicznej oraz opłat notarialnych.

Kwota ubezpieczenia pożyczki stanowiąca koszt usługi dodatkowej składającej się zgodnie z art. 5 pkt 6 b ustawy o kredycie konsumenckim na całkowity koszt kredytu nie należy do kosztów wymienionych w art. 54 ust. 1 i 4 powołanej ustawy, mogących obciążać konsumenta w razie odstąpienia od umowy. Zobowiązując konsumenta do poniesienia kosztów ubezpieczenia spłaty pożyczki w przypadku odstąpienia od umowy powodowa Spółka nakładała na konsumenta dodatkowe i nie znajdujące oparcia w obowiązujących przepisach prawa obowiązki finansowe.

Bez wątpienia zatem wyżej opisane działania spółki jako naruszające przepis art. 54 ust. 1 i 4 ustawy o kredycie konsumenckim są działaniami bezprawnymi naruszającymi zbiorowe interesy konsumentów, wobec czego uzasadnionym było stwierdzenie, że stosowane przez powodową Spółkę praktyki wyczerpują przesłanki z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Nie ma przy tym znaczenia, że powód nie wymagał od konsumentów zwrotu naliczonej proporcjonalnie kwoty ubezpieczenia, gdyż dla stwierdzenia praktyki nie jest konieczne, aby konsument został dotknięty jej skutkami w rzeczywistości, wystarczająca jest chociażby potencjalna możliwość wystąpienia skutków praktyki, co wynika z treści art. 1 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Kolejna praktyka, określona w pkt. V przedmiotowej Decyzji, dotycząca obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji związana jest z umieszczeniem w oświadczeniu w/s odstąpienia od umowy dodatkowych, nie wymaganych przez przepisy ustawy o kredycie konsumenckim informacji, które nie są rzetelne i pełne. Spółka wskazuje we wzorcach oświadczenia o odstąpieniu od umowy, że konsument jest zobowiązany do niezwłocznego zwrotu pożyczki, tymczasem art. 54 ust. 2 powołanej ustawy stanowi, że konsument zwraca niezwłocznie kwotę udostępnionego kredytu wraz z odsetkami za okres od dnia wypłaty kredytu do dnia spłaty kredytu nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy, a nawet w jednym wzorze oświadczenia stosowanym przez powoda zawarto informacje niezgodne z tym przepisem, tj. że obowiązek ten konsument powinien wykonać niezwłocznie, w ciągu 3 dni, co było informacją nierzetelną. Wprawdzie jak wyżej zaznaczono, ustawa o kredycie konsumenckim w art. 53 ust. 3 nie stanowi, by wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy zawierał inne informacje oprócz imienia, nazwiska bądź nazwy oraz adresu zamieszkania bądź siedziby kredytodawcy, jednakże w sytuacji gdy kredytodawca zamieszcza we wzorze oświadczenia o odstąpieniu od umowy dodatkowe informacje dotyczące skorzystania z praw odstąpienia od umowy, treść tych informacji powinna być zgodna z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim, konkretnie przepisem art. 54 ust. 2. Skoro więc konsument otrzymują od Spółki wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy o wymienionej wyżej treści odbiegającej od regulacji art. 54 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim, tym samym nie uzyskują pełnej informacji, w jakim terminie powinni faktycznie zwrócić otrzymaną pożyczkę wraz z należnymi Spółce odsetkami, co należało uznać za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Słuszne było także stanowisko Prezesa UOKiK co do praktyki polegającej na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez nieinformowanie konsumentów o dodatkowych kosztach ponoszonych przez konsumentów wynikających z korzystania ze środków porozumiewania się na odległość, co jest sprzeczne z art. 16 b ust. 1 pkt. 10 ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, gdyż informacja o opłacie za wysłane SMS nie była konsumentowi przekazywana w chwili złożenia mu propozycji zawarcia umowy tj. przez potwierdzeniem przez konsumenta wniosku o pożyczkę, a była przekazywana dopiero po podjęciu działań przez samego konsumenta np. wskutek przeprowadzenia rozmowy telefonicznej, wysłania zapytania na wskazany adres e-mail czy też zapoznania się z informacjami widniejącymi na stronie internetowej.

Bezprawność praktyki opisana w pkt. IV zaskarżonej Decyzji wynika z działań Spółki sprzecznych z art. 16 b ust. 1 pkt. 10 ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 1225) poprzez nieinformowanie konsumentów o dodatkowych kosztach ponoszonych przez konsumentów wynikających z korzystania ze środków porozumiewania się na odległość. W myśl art. 16 b ust. 1 pkt. 10 powołanej ustawy, konsument powinien być poinformowany, przy użyciu środka porozumiewania się na odległość, najpóźniej w chwili złożenia mu propozycji zawarcia umowy, o dodatkowych kosztach ponoszonych przez konsumenta wynikających z korzystania ze środków porozumiewania się na odległość, jeżeli mogą one wystąpić. Tymi dodatkowymi kosztami mogącymi wystąpić przy stosowaniu przez Spółkę procedury udzielania pożyczki są opłaty za wysyłane przez konsumenta wiadomości SMS Premium w podwyższonej wysokości.

Prezes Urzędu słusznie uznał zdaniem Sądu, że w ramach stosowanej procedury udzielania pożyczek, informacja o kosztach wysłania wiadomości SMS Premium powinna być przekazana konsumentowi najpóźniej w chwili złożenia mu propozycji zawarcia umowy, tj. przed potwierdzeniem przez konsumenta wniosku o pożyczkę. Za propozycję zawarcia umowy można uznać jedynie takie oświadczenie złożone konsumentowi, które jest skonkretyzowane (dzień spłaty pożyczki, całkowita kwota i koszt pożyczki, całkowita kwota do spłaty z uwzględnieniem wszelkich opłat związanych z zawarciem umowy, rzeczywista roczna stopa oprocentowania), i które Spółka przekazuje konsumentowi przed potwierdzeniem wniosku o pożyczkę. Tymczasem informację o opłacie za wysłanie wiadomości SMS Premium obciążającej konsumenta, konsument uzyskiwał dopiero po podjęciu przez siebie działań np. wskutek przeprowadzenia rozmowy telefonicznej, wysłania zapytania na wskazany adres e-mail czy też zapoznaniem się z informacjami widniejącymi na stronie internetowej, przy czym powód nie wykazał, że przekazywał konsumentom przedmiotową informację na etapie poprzedzającym złożenie samej oferty zawarcia umowy. Biorąc powyższą okoliczność pod uwagę należało uznać za uzasadnione stwierdzenie Prezesa UOKiK, że powodowa Spółka dopuściła się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ze względu na cofnięcie przez powoda odwołania w zakresie pkt I decyzji, i w konsekwencji umorzenie postępowania, rozważania w kwestii praktyki określonej w pkt I Decyzji Sąd uznał za zbędne.

Wobec powyższego, nie budzi wątpliwości Sądu fakt, że w umowach z konsumentami zabrakło niezbędnych elementów, o jakich mowa w powołanych wyżej przepisach prawa. Stanowiło to tym samym bezprawną praktykę o jakiej mowa w art. 24 u.o.k.i.k., skierowaną do nieograniczonej liczby konsumentów i naruszającej ich zbiorowy interes. Przy czym dla stwierdzenia bezprawności wystarczyło, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa, zatem możliwość uzyskania przez konsumenta dodatkowych informacji o ofercie, na co powołał się powód w odwołaniu, nie wyłącza bezprawności działań powoda.

Wymienione przez Prezesa UOKiK w zaskarżonej Decyzji praktyki naruszały też dobre obyczaje, w tym pojmowane jako rzetelne traktowanie konsumenta w relacjach z profesjonalnym przedsiębiorcą objawiające się w udzielaniu mu jasnych, precyzyjnych i zgodnych z prawdą informacji przekazywanych konsumentowi w procesie zawierania umowy o pożyczkę gotówkową. Krąg odbiorców, a zatem konsumentów, których można określić jako przeciętnych, pełnoletnich i korzystających w pełni z praw, uważanych za właściwie poinformowanych, dostatecznie uważnych i rozsądnych,

nie zwalnia powoda w żadnym wypadku z obowiązku udzielania takim konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji na etapie przedkontraktowym oraz na etapie zawierania umowy.

Skoro bowiem powód jako profesjonalny przedsiębiorca udzielał konsumentom pożyczek, to nie może budzić wątpliwości, że po jego stronie istniał obowiązek uwzględnienia w treści stosowanych przez siebie umów szerokiego i kompleksowego zakresu informacji, koniecznych dla powzięcia przez konsumentów na podstawie wyczerpujących danych, decyzji o zamiarze zaciągnięcia pożyczki, czy też odstąpienia od tego zamiaru, tj. informacji o sposobie i skutkach odstąpienia od umowy oraz kwocie odsetek należnych w stosunku dziennym, obowiązku zwrotu pożyczki oraz odsetek, o dodatkowych kosztach wynikających z korzystania ze środków porozumiewania na odległość, o niezwłocznym zwrocie kwoty pożyczki powiększonej o odsetki bez sprecyzowania, że konsument może wykonać ten obowiązek nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy, czy też informacji, że w przypadku odstąpienia konsumenta od umowy w terminie 14 dni od dnia jej zawarcia, konsument jest zobowiązany do niezwłocznego zwrotu, tj. w ciągu 3 dni od daty złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy, kwoty pożyczki powiększonej o odsetki, podczas gdy konsument może wykonać ten obowiązek niezwłocznie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy.

Odnosząc się do podniesionego przez powoda wniosku o stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji na podstawie art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. w zw. z art. 48 ust. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów należało uznać go za bezzasadny i jako taki nie podlegający uwzględnieniu. Powód wnosząc o stwierdzenie nieważności decyzji wskazał, iż przyczyną nieważności była bezzasadna i niezgodna z prawem przewlekłość postępowania. Prowadzone w niniejszej sprawie postępowanie wyjaśniające wszczęte w dniu 14 grudnia 2011 r. miało na celu wstępne ustalenie, czy nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, które zgodnie z art. 48 ust. 4 u.o.k.i.k w sprawach szczególnie skomplikowanych może trwać nawet do 5 miesięcy. Wskazane w art. 48 ust. 4 u.o.k.i.k. terminy zakończenia postępowania wyjaśniającego mają charakter instrukcyjny i mogą być przedłużone przez Prezesa UOKiK. Postępowanie to inicjowało „właściwe” postępowanie administracyjne, które zostało wszczęte postanowieniem z dnia 16 października 2012 r., zakończone wydaniem zaskarżonej Decyzji w dniu 24 lipca 2013 r. W ocenie Sądu nie zachodzą przesłanki mogące przemawiać za przyjęciem, o co wnioskuje powód powołując się na przepis art. 156 §1 pkt. 7 k.p.a., iż zaskarżona Decyzja jest obarczona wadą powodującą jej nieważność z mocy prawa. Przepis art. 156 § 1 pkt 7 k.p.a. stanowi podstawę stwierdzenia nieważności decyzji tylko wtedy, gdy przepis prawa materialnego przewiduje, że określona wadliwość decyzji powoduje jej nieważność (wyrok NSA z dnia 7 lipca 1983 r., II SA 581/83). Wobec tego, prowadzenie postępowania administracyjnego, zdaniem powoda w sposób przewlekły, co w ocenie Sądu nie miało miejsca w przedmiotowej sprawie, nie może prowadzić do stwierdzenia nieważności Decyzji. Chybiony jest również zarzut wskazujący na operowaniu przez Prezesa Urzędu nieaktualnym materiałem dowodowym. Prezes UOKiK prowadząc postępowanie, żądał dokumentów wskazujących na konkretne okresy działania powoda, zaś stan faktyczny sprawy nie został przez powoda zakwestionowany. Długość postępowania nie miała zatem żadnego znaczenia dla prawidłowości ustaleń odnoszących się do konkretnych przedziałów czasowych wskazanych w Decyzji. Ponadto niewłaściwa, zdaniem powoda, ocena dowodów przeprowadzona przez Prezesa UOKiK, jak również nieuwzględnienie przedstawionego przez przedsiębiorcę materiału dowodowego oraz prezentowanego przez niego stanowiska w sprawie, także nie może skutkować uznaniem Decyzji za nieważną, gdyż do kognicji Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie należy kontrola prawidłowości postępowania prowadzonego przed Prezesem Urzędu (wyrok SN z dn. 13 maja 2004 r. III SK 44/04 opublik. OSNP 2005/9/136), jest to bowiem postępowanie sądowe pierwszoinstancyjne, w którym strona może przedstawić wszystkie okoliczności faktyczne i dowody na potwierdzenie zasadności swojego stanowiska. Postępowanie sądowe przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest bowiem postępowaniem kontradyktoryjnym, w którym uwzględnia się materiał dowodowy zebrany w postępowaniu administracyjnym, co nie pozbawia jednakże stron możliwości zgłoszenia nowych twierdzeń faktycznych i nowych dowodów, według zasad obowiązujących w postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych. Sąd antymonopolowy jest sądem cywilnym i prowadzi sprawę cywilną, wszczętą w wyniku wniesienia odwołania od decyzji Prezesa Urzędu, w tym wypadku Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, według reguł kontradyktoryjnego postępowania cywilnego, a nie sądem legalności decyzji administracyjnej, jak to czynią sądy administracyjne w postępowaniu sądowno-administracyjnym.

Sąd też zarzuty dotyczące rażącego naruszenia przepisów postępowania administracyjnego nie są przez Sąd brane pod uwagę, albowiem Sąd nie bada prawidłowości prowadzonego postępowania administracyjnego.

Powyższe ustalenia wskazywały na możliwość nałożenia na Przedsiębiorcę kary pieniężnej za działanie opisane w pkt II, III, IV i V Decyzji. W myśl bowiem art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10 % przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Mimo, że kara pieniężna ma charakter fakultatywny, zdaniem Sądu Prezes UOKiK podjął trafną decyzję o wymierzeniu kary Przedsiębiorcy, zwłaszcza z uwagi na segment rynku na jakim doszło do naruszenia, wagę naruszonych interesów konsumentów, ale także z uwagi na potrzebę prewencyjnego oddziaływania na Przedsiębiorcę, który nie może pozostawać w przeświadczeniu o braku konsekwencji finansowych w razie dokonania czynu opisanego w Decyzji.

Sąd zważył, iż jak wynika z treści art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes UOKiK przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej, o której mowa w art. 106, powinien uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

Zdaniem Sądu, wymiar kar ustalony przez Prezesa UOKiK uwzględnia dyrektywy wymiaru kary określone w powołanym przepisie.

Oceniając działanie powoda należało mieć na uwadze, że Przedsiębiorca jako profesjonalny uczestnik obrotu gospodarczego nie powinien kierować do konsumentów niepełnych, nierzetelnych informacji, które mogą zniekształcać chronioną przez przepisy obowiązującego prawa sferę jego interesów.

Opisana w pkt. II Decyzji praktyka ujawniła się wprawdzie na etapie zawierania kontraktu, ale może także wywierać wpływ na jego wykonanie. Brak w umowie obowiązkowych informacji, czy też przedstawienie ich w sposób nierzetelny i niepełny godzi w prawo konsumenta do uzyskania podstawowych informacji o istotnych postanowieniach umowy, dotyczących przysługujących mu uprawnień i obowiązków w razie odstąpienia od umowy, tym samym w znacznym stopniu może naruszać jego pozaekonomiczne interesy.

Prezes UOKiK słusznie zatem w ocenie Sądu wskazał, że powód jest profesjonalistą, którego obowiązkiem jest monitorowanie na bieżąco wszystkich przepisów, regulujących warunki świadczenia usług finansowych konsumentom, w tym przepisów ustawy o kredycie konsumenckim, co ma znaczenie dla określenia praw i obowiązków stron umowy pożyczki. Prezes Urzędu posiadając uprawnienie do wymierzenia kary w wysokości do (...) przychodów za rok poprzedni, ustalił ją odnośnie pkt. II. na poziomie (...) przychodów, tj. (...) zł, stwierdzając, iż nie wystąpiły w tym wypadku żadne okoliczności łagodzące, ani obciążające wpływające na modyfikacje ustalonej kwoty bazowej, przy czym Spółka nie zaniechała stosowania tej praktyki i nie podjęła żadnych działań zmierzających do jej zaniechania i dostosowania zawieranych umów do wymogów prawa przewidzianych ustawą o kredycie konsumenckim z dnia 12 maja 2011 r.

Odnośnie pkt III. Decyzji praktyka ta, podobnie jak praktyka określona wyżej stosowana jest na etapie przedkontraktowym, chociaż może wywierać wpływ także na jej wykonanie. Słusznie Prezes UOKiK stwierdził, że praktyka ta naruszała przede wszystkim interesy ekonomiczne konsumentów, albowiem postanowienia umowy pozwalały Spółce nałożyć na konsumentów nieuzasadnionych przepisami ustawy o kredycie konsumenckim ciężarów finansowych, co mogło prowadzić do poniesienia przez nich szkód finansowych. Zaniechanie naruszeń przez powoda nie wpływa na całkowite odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej, co sugerował powód. Fakt ten miał jedynie wpływ na obniżenie przez Prezesa UOKiK wysokości kary w tym zakresie, co też uczynił wobec zaprzestania naruszeń w odniesieniu do pkt III zaskarżonej decyzji. Na nałożenie kary ma zatem wpływ samo naruszenie obowiązujących przepisów prawa.

Prezes UOKiK ustalił za praktykę opisaną w pkt III Decyzji karę pieniężną na poziomie(...) przychodu uzyskanego przez Spółkę w 2012 r., tj. 11.937 zł, uwzględniając przy tym jako okoliczność łagodzącą zaniechanie stosowania praktyki jeszcze przed wszczęciem postępowania administracyjnego.

W odniesieniu natomiast do pkt IV sentencji Decyzji Prezes Urzędu słusznie wskazał, że pomimo, iż praktyka ta godząca w prawo konsumenta do informacji dotyczy etapu przedkontraktowego, może wywierać wpływ na etap zawierania i wykonywania kontraktu i na sytuację ekonomiczną konsumenta. Spółka nie zmieniła stosowanej praktyki, nie podjęła też żadnych działań zmierzających do jej zaniechania. W tej sytuacji słusznie Prezes UOKiK ustalił karę na poziomie (...) przychodu uznając, że ze względu na brak okoliczności łagodzących i obciążających, nie ma podstaw do zmiany jej wysokości, nakładając ją na powoda w wymiarze (...)zł.

Podobne przesłanki uzasadniały nałożenie kary pieniężnej w odniesieniu do stosowanej przez Spółkę praktyki wymienionej w pkt V zaskarżonej Decyzji. Negatywne skutki tej praktyki polegającej na pozbawieniu konsumenta informacji o terminie, w którym powinien rozliczyć się ze Spółką w przypadku odstąpienia od umowy, mogą się ujawnić nie tylko na etapie zawierania umowy ale również na etapie jej wykonania, mogą wywoływać wątpliwości co do terminu zwrotu kwoty pożyczki i odsetek, w przypadku odstąpienia konsumenta od umowy. Sąd nie stwierdził okoliczności mogących wpłynąć zarówno na obniżenie, jak i podwyższenie kary i podzielił stanowisko Prezesa UOKiK co do określenia kary na poziomie (...) przychodu z 2012 r. w wysokości (...) zł.

Z uwagi na niezaprzeszanie stosowania praktyk opisanych w pkt. II, IV i V Decyzji kary pieniężne nie podlegały zatem obniżeniu, ze względu na brak zaistnienia okoliczności łagodzących, do których zalicza się między innymi odstąpienie od dalszego dokonywania naruszeń.

W ocenie Sądu nałożone kary pozostają w odpowiedniej proporcji do stopnia naruszenia reguł prawa. Kary w orzeczonej wysokości, pozostają także we właściwej proporcji do uzyskanego przez Spółkę przychodu w 2012 r. i nie wpłyną negatywnie na rentowność powoda i jego płynność finansową. Kary w tej wysokości mają szansę spełnić wszystkie zakładane cele, a więc będą zarówno odczuwalną dla powoda dolegliwością finansową, która zapobiegnie w przyszłości dalszym naruszeniom interesów konsumentów przez powoda, a także spełnią funkcję prewencyjną i wychowawczą.

Wymierzone przez Prezesa UOKiK w ramach uznania administracyjnego kary są adekwatne do okresu, stopnia i okoliczności naruszenia przez powodową Spółkę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Obniżenie przez Sąd wysokości nałożonych na Spółkę kar byłoby niezasadne i naruszałoby dyrektywę jej wymiaru określoną w art. 111 o okik.

Podkreślenia wymaga także, że kara pieniężna określona w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy okik ma pełnić funkcję prewencji szczególnej i ogólnej, a więc być zarówno realną, odczuwalną dolegliwością dla ukaranego podmiotu, będącą reakcją na naruszenie przepisów, ale także wyraźnym ostrzeżeniem na przyszłość. Natomiast nienalożenie na Przedsiębiorcę kary, w ocenie Sądu, stałoby w sprzeczności z celami prewencyjnymi sankcji za niezastosowanie się powoda do obowiązujących wymagań prawa, jak również represyjno-wychowawczymi, zmierzającymi do wymuszenia na ukaranym przestrzegania reguł prawnych w przyszłości.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 479^{31a} § 1 k.p.c. Sąd oddalił odwołanie co do pkt. II, III, IV, V, VI Decyzji jako niezasadne, natomiast wobec cofnięcia odwołania co do pkt I Decyzji, postępowanie w tej części podlegało umorzeniu na podstawie art. 355 k.p.c., albowiem wydanie wyroku w tym zakresie stało się zbędne.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. stosownie do wyniku sporu. Zgodnie z art. 98 § 3 w zw. z art. 99 k.p.c. do kosztów tych zaliczono koszty zastępstwa procesowego w wysokości 360 zł określonej w § 14 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163, poz. 1349 ze zm.).

SSO Maria Witkowska